

Beletristica, sciintie, arte, viétia sociala, moda.

Pest'a Domineca 14/26 dec.	Va esi in fia-care domineca, cu portrete si alte ilustratiuni. In fia-care anu prenumerantii capeta dóue tablouri pompóse.	Pretiuulu pentru Austri'a pe ian.—jun. 4 fl. pentru tablou 80 cr. Pentru Romani'a pe ian.—jun. unu galbenu, pentru tablou trei sfanti.	Nr. 50.	Cancelari'a redactiunii Strat'a lui Leopoldu Nr. 33, unde sunt a se adresa manuscriptele si banii de prenumeratinne.	Prenumeratiunile se potu face la tóte postele. Pentru Romani'a in librari'a dloru Socecu et comp. in Bucuresci.	Anulu V. 1869.
--	---	---	--------------------------	--	--	---

Epistole estetice catra o copila.*)

VI.

Frumseti'a in natura si simtiementulu frumosului.

Da, intr'adeveru, scump'a mea amica, este unu ce periculosu a se inaltia cine-va pana la idealu, si fia-care pasu spre cultura si rafinamentu póte deveni perniciosu, déca parasimu aren'a pe care vietuimu, déca ne departamu de la natura, care ne-a creatu si care trebuie sê ne nutrésca, déca noi nu tienemu pururea in legatura realitatea cu imaginatiunea.

Ori prin lectura, ori prin corespundintia cu barbati prudenti, ori prin contemplatiunile proprii, prin care nesuti a ve cultivá spiritulu: faceti acésta inse totu-de-una cu unu ochiu atentu a supra a totu ce ve incongióra. Nu negligati nici odata oblegatiunile de consórté, de fiica séu de sora, ocupandu-ve cu artea séu cu sciintiele. Chiamarea dvóstre femenina: a in-frumsetia viéti'a prin diligintia, ordine, economia, si prin o amabila vivacitate a-o face mai comoda si mai amicabila: acést'a sê ve fia important'a materia de la care totu-de-una trebuie sê porniti, déca voiti a ve crea imaginatiuni adeverate despre perfectibilitate, si a ve confor-

má agerulu spiritu dupa dinsele. Merk, unu ingeniosu amicu alu lui Goethe, díce: „Unii voiescu a reali-á asié numitulu poeticu séu imaginativulu, déra acést'a nu se póte, ar fi si o vanitate.“ Déca dvóstre pre calea culturei nu veti purcede de la realitate, de la més'a de cusutu, de la cuina si de la intrég'a economia a casei, si nu de la amatulu cercu alu familieci, neluandu tóte acestea in consideratiune, ve veti crea castelulu aerianu alu fantasiei dvóstre, intr'o regiune vacua, nebulósa si suprapamentésca, absentu fiindu cu spiritulu de la acea ce ve incongióra, veti vietui numai in acele inaltfmi; fiindu constrinsa in fine prin necesitate a ve uitá in josu la acea ce ve conditionéza prin poteri materiale esistinti'a, o vóce ve chiama, din acele gradini ale unei lumi silfidice, unde totulu innóta in deliciu, la ocupatiunile casnice séu la patulu unui bolnavu, si déca veti voi a transpune cu fortia acele idei visate si in realitate, si veti cere ca tóte grigile si ostenelele sê fia escamotate pe neveduite, si ca nici o dorere nici o intristare, ci numai amorulu si deliciulu sê ve inanimeze cerculu in care vietuiti; atuncea din tóte acestea se nasce ingretiosiarea de lume, disgustulu de viétia, nemultumirea si o dorere infinita ce ne torturéza pe noi insi-ne.

Inse unde amu ratecitu! Mi este ca si candu ve audu eschiamandu: acést'a este estetic'a?

*) A se vedé nr. 8.

Cum vinu eu de la frumosulu, sublimulu si de la deliciosulu in culina si in pivnitiá; de la ne-suinti'a spre poesía la pros'a cea mai comuna? Gratia, scump'a mea amica, marturisescu, câ acést'a nu se cam potriveste aici; inse ingrigeria mea pentru adeveratulu bine, fericirea si pacea dvóstre me va escusá, câ la fiacare pasu ce facu pentru cultur'a dvóstre, me uitu cu oróre in drépt'a si in stang'a la tóte, ce ar poté sê ve vestediésca inocent'a tineretie, si ce ar poté sê ve insotiésca in lungulu cursu alu vieiiei intr'unu modu obstaculosu si torturatoriu. Sub cele mai frumóse flori veghiéza veninulu celu mai omoritoriu; eu voiescu sê ve invetiú a ve jocá cu flori: sê nu mi fia deci permisú a ve aperá de beladone, digitale si euforbine? De ace'a condusi de man'a naturei, ne vomu pre-amblá mai departe, si mai 'nainte de a cercetá frumosulu in natura, sê-lu privimu in natura si lu invetiámu a-lu simtí.

Punctele principale, cari sunt aici de a se considerá, pentru a castigá amoru si admiratiune catra natura, si mai cu séma, candu cine-va observa, cum din germele celu mai simplu se desvólta organismulu compusu intr'unu síru de grade armonice, cum gradulu celu mai de josu se repeta in celu mai naltu, inse mai abundantu si mai diferitu, cum asbestulu inchiegatu, din care se torcu fire si se tiese pensa, este o imagine primitiva a fibreloru de plante, si cum in polipu si in corala se contopesce plant'a cu animalulu; — déca mai departe considerámu, câ grauntele de gráu este unu ou, provediutu cu o cogia mai firma si cu una mai móle, si cu albusiulu care este laptele de la care tinerulu sugatoriu primesce primulu séu nutrimentu, tocmai asié precum este si cu oulu din care ese pase-rea; déca in fine observámu, cum câ singurati-cele organe ale unui animalu séu plante nu numai câ sunt asié ci câ trebuie sê fia asié, si cum, in relatiune cu vietí'a animalului, ele reveléza sublim'a intiepletiune.

Noi ne mirámu de miraculós'a structura a unui pesce-pasere, paianginu si chiaru a unei bróscé. Contemplámu dupa aceea corón'a creatiunei, pre omu, si vedemu cum tóte acele organe, cari pe treptele cele mai de josu ale creatiunei stau solitare, inse se unescu in activitatea loru spre cea mai frumósa unitate, pentru de a formá unu instrumentu aptualu nemoritoriului spiritu, cu dreptu potemu atunci eschiamá: „Dómne câtu de mari si numeróse sunt lucrurile maniloru tale! Tu pe tóte le ai pusu in ordine cu intiepletiune si pamentulu este plinu de bunetatea ta!“ Corpulu umanu de si este

compusu asemenea celuia alu planteloru si alu animaleloru din pravu de pamentu, elu totusi este in frumseti'a si perfectibilitatea sa o splendóre a majestáti dieiesci, o imagine alui Dumnedieu — elu singuru numai pórtá o intréga creatiune in sine-si.

Dupa ce cine-va a invetiátu a cunósce si a contemplatu natur'a in genere si mai alesu in legatur'a sa in escitarea simtieminteloru esteticé, atuncea se lasa in detaliu cercetandu in cele trei imperie aceea ce este mai frumosu. Profitulu celu mai abundantu si nutrementulu celu mai aptu pentru secsulu dvóstre lu-veti aflá in imperiulu planteloru. La plant'a cea mai atragátoria este nascerea propria a acestoru corpuri organice. Si aicea ca si la alte multe obiecte artistice si sciintifice, potemu invetiá de la anticii Greci, cum trebuie sê represinteze cine-va intr'unu modu delicatu vietí'a sitiesetur'a dieescei nature. Ce mitu frumosu: cum Ceres, dieiti'a si inventatóri'a agriculturiei, a invetiátu pe ómeni a aruncá sementi'a plantei morinde in pamentu, pentru ca sê produca unu nouu rodu. Ceres, fiic'a lui Joie, asié spunu poetii greci, avea o fica iubita, Proserpina, care i fu rapita de Plato, dieulu tartarului. Ea de aceea se planse catra tatalu ei Joie, acest'a inse nevoindu a-i rapí fratelui seu Pluto consórti'a lui ce acuma i devenise amata, esprimá sentinti'a, ca Proserpina sê petróca dóue parti dintr'unu anu in Olimpu, celelaltu timpu inse la consotiulu ei in tartaru. Acést'a este sementi'a, care zace unu timpu óre-care alu anului in obscurulu si recele pamentu, pana ce resarindu ca planta spre amical'a lumina, vietiesce, cresce si infloresce in ceresculu eteru.

I. G. Baritiu.

Din'a ciobanului.

I.

e unu verde plaiu,
Mandru, ca si unu raiu,
Pasce-unu ciobanelu
Turm'a singurelu.
Candu e la-unu isvoru,
Lu-cuprinde doru,
Doru ce vescediesce,
Sinulu ce iubescé;
Si celu ciobanelu,
Mandru tinerelu
Stete la isvoru
P'alu-i malu usioru,
Sê-si cante-alu seu doru.
Turm'a-o lasa 'n dragu,
Elu pe malu sub fagu,

Scóte-si fluerelelu,
Sê se uime ceriulu,
Si cu santulu sóre
Si-alui sorioére.
Si 'ncepù-a cantá,
Hor'a-a si traganá.
De dorulu ce avea
Frundi'a 'n fagu plangea ;
Florile pe malu
De a lui amaru,
Suspinau cu elu ,
Tineru ciobanelu.
Vâi se leganau,
Paseri nu cantau,
Turm'a lu-ascultá
Si nu pasiuná.

II.

Cum cantá cu doru,
Vine la isvoru
Bab'a vrajitória
Si descantatória,
Ce vindecá bóle.
— Nanei tinerele ,
Mandru ciobanele,
Spune-mi far' sfiéla,
Ce doru, ce-amaréla,
Te aduce 'n gele,
Nanei tinerele ?
Câ-ci decátu pestoriu
Nici unu moritoriu
Nu-i mai fericitu,
Nici mai molcomitu,
Fia imperatu,
Fia inaltiatu.
Nu vedi cum e verde
Érb'a prin livede,
Séu nu curge linu
Riulu cristalinu ?
Fórea de pe malu
N'are sinu vestalu,
Nu te 'mbia 'n doru
Umbr'a tufelorú.“
— „D'ai scí, maica buna,
Sinu-mi ce-lu consuma,
Sciu câ nu ai díce
Cumca sum ferice
Vedu eu érb'a verde
Prin plaiu si livede,
Vedu câ curge linu
Riulu cristalinu,
Flórea de pe malu
Are sinu vestalu ;
Dar aveam o dína
Ca flórea 'n gradina,
Dína dínulica
Mandra frumosíca,
Dór' a fostu minune
Nici n'a fostu din lume,
C'a venitu in diori
Pe valea cu flori,
Sê se spele 'n vale
La-a dioriloru diare.
Candu ea se spelá
Diorile plangeau
Radie licuríau ,

Lun'a scapetá,
Nu mai luminá.
Câ-ci a fostu dínutia,
Dioriloru sorutia,
Si cu bland'a luna
Inca sora buna.

— Dînele de diori
Vinu in cantatori
Mandre sê se 'nchite
Pe vâi inforite,
Si ca sê se spele
'N-a loru isvorele ;
Celelalte díne
Se infricá 'n sine,
Câ ortac'a loru
— Sor'a floriloru —
Se va-adamaní
Susu n'a mai vení,
De se 'ntempla-asié ,
Sermana de ea,
Din ceriu o inchidu
Pana in sfársitu
O blastema tóte
Ma'nca-i róga mórte —
Astfeliu a facutu
Dîn'a ce-am avutu !
Cum in vale a venitu
O am adamanitu
Ceriú-a parasitu.
Fost'am amendoí
Ciobanoi la oi,
Candu amblam cu ea,
Lunc'a i dîmbiá,
Érb'a trasariá
Campulu inverdiá,
Dar ceriulu plangea
Sórele iesiea,
Câ-i fu sora dulce,
Dîn'a-mi de pe lunce,
Si cu bland'a luna
Sóre de o muma.
Fratii dínei mele
Si-a ei sororele,
Tare s'au maniatu
Si o-au blastematu.
Si-apoi cu de-adinsu
Blastemulu s'a prinsu,
Si acum mandruti'a mea,
— Vai si vai de ea —
Zace cólea 'n vale
'N unu mormentu de giale.
Decandu a moritu
Nu m'am odihnitu,
Nóptea si in diori
Plangu de multe ori.“

— „Nanei tinerele,
Mandre ciobanele,
Vedu de tine-i reu,
Dar te-alina dieu ,
Si fă ce-ti spunu eu,
De voiesci sê fia
Dîn'a ér sê 'nvia,
Du-te pana 'n diori
Pana 'n cantatori,

Ia apa curata,
Apa descantata
Din triutie vâi
Ce despartu trei oâi,
Lapte de mulgâri
Mulsu in sante seri,
Si mergi la mormentu
Cu santu doru oftandu,
Si-astupatu in giolgiu
In diori de San Giorgiu,
Si-apoi tórna 'ndata
Ap'a descantata,
Laptele d'oitia
Peste crucilitia,
Câ-ci in ast'a nópte
Totu sufletulu póte
Din morti sê se scóle
Prin vraciuitórie.
Dupa ce-ai tornatu
Vraciulu farmecatu,
Fric'a nu te-apuce,
Mergi de langa cruce,
Cam catra petióre,
Siedi pe érb'a móle,
Si-apoi canta 'n doru
Dulce 'n dulcitoriu
Lun'a 'n drumu va stá
Si va lacrimá,
Va priví departe
Pana la-alu seu frate,
Va dorí doiósa
Sór'a ei frumósa,
Si cei fratiori,
Fratiori de nori,
Voru iertá in doru
Sorioréi loru,
Candu te vei gelí,
Dîn'a va esí,
Si standu langa cruce,
Te va cere dulce,
Te va-adamaní
La ea d'ai vení,
Te va cere 'n bratie
Ca sê simti dulcétia,
Dar sê nu cutezi
Sê te-apropiezi,
Câ-ci ea te-ar rapí
Cu mortii-ai perí ;
Ci totu canta éra
Totu cu amaréla,
Ea ér te-a chiamá,
Tu nu-o ascultá,
Fâ-te cum n'ai scí
Câ ea te-ar poftí,
Ea atunci cu suspine
Va vení la tine,
Cu doru te va stringe,
Pe bracie-ti va plange,
Te va sarutá
Si va fi a ta !

III.

Si-atunci ciobanelulu
Mandru tinerelelu
Bine se simtiá
Vraciulu si gatea,

Apa descantata,
 Apa pré curata
 Din triutie vâi
 Ce despartu trei câi,
 Lapte de mulgâri
 Mulsu in Sante seri,
 Merse la mormentu
 Cu doru santu oftandu,
 Astupatu in giolgiu
 In diori de San' Giorgiu,
 Si tornà indata
 Ap'a descantata,
 Laptele d'oitia
 Peste crucilitia,
 Dupa ce-a tornatu
 Vraciulu farmecatu,
 Stete la petiôre
 Josu pe érb'a móle,
 Si 'ncepù-a cantá
 Lun'a 'n cale stá,
 Si priviá departe
 Pana la-alu seu frate,
 Si doriá doiôsa
 Sor'a ei frumôsa,
 Si cei frațiori,
 Frațiori de nori,
 Au iertatu in doru
 Soriôrei loru,
 Candu elu se gelea,
 Dîn'a câ esiá,
 Cu multu mai frumôsa
 Si mai dragostôsa,
 Decâtu candu venise,
 Ceriulu parasise;
 Ea la cruce stá
 Si dragu mi lu chiamá
 — „Vina ciobanele
 Mandre, tinerele,
 Pré multu te oftezu,
 Cu tine visezu,
 Lacrimele tale
 Curse 'n suspinare,
 Nu potu spune
 Cum m'ardu p'ast'a lume,
 Unde fara tine
 Vai si vai de mine,
 Plangu de dragulu teu
 Vin' pe bratiulu meu.“
 — Dar elu se facea
 Nici nu o vedea,
 Ci cantá 'n doru éra
 Totu cu amaréla;
 Ea éra-lu chiamá,
 Elu nu-o ascultá,
 Ea 'n mormentu érá
 Dara ér esiá
 Si multu suspiná
 Langa elu pasiá,
 Catra ea l'a strinsu
 Pe bracie i-a plansu,
 Si 'n doru infocatu
 Ea l'a sarutatu;
 Din acelu minutu
 Ea câ s'a facutu
 Angeru dragostosu,
 Dîn'a cum a fostu;

Si-acum ciobanelulu
 Mandru, tinerelulu,
 Fericitu de elu
 Câ-ci ca-unu ciobanelu
 Pe campi ratacesce
 Cu dîn'a traiesce,
 Dîn'a dînulica
 Mandra frumosica;
 Dar in cantatori
 Plangu dalbele diori,
 In noptile lunge
 Lun'a peste lunge,
 Câ-o au blastematu,
 De ceriu'-a uitatu
 Pentru-unu ciobanelu
 Simplu pastorelu!

Vasiliu Budescu.

Despre fabule in genere

si

in specialu despre Cichindealu.

(Fine.)

— Fugi! fugi! departe de la noi tu judecatoriu Lupu! Câ-ci unde Lupulu te parésce si lupulu te judeca, acolo nedreptatea restórna scaunulu poterniciloru, (fab. 17).

— In laturi, domnule cu blazónele aurite! cu coróne pe trasura si cu ferea la anima: „*De bunu nému sunt numai faptele bune a le ómeniloru!*“ De esti nobilu, nu fii, numai prin blazóne, ci prin faptele tale. (fab. 27.)

— Sdrobiti pén'a vóstra politici de tóta man'a, diaristi si critici, carii o muieti acea péna nu in anima romana, ci in tin'a patimiloru si a intereselor: „Carele scie, dîce Cichindealu, si poftesce sê indrepteze moravurile ómeniloru, cu totulu trebuie sê fia curatu de prihana, carea se nasce din zavistia.

„Mare fericire ar fi pe lume, adauge elu, sê póta sê nu gandésca nici sê scria, nici sê vorbésca omulu de reu. . . .“

— Éca singur'a si adeverat'a ordonantia a supra *preseii*.

— Da, ele impedecea a scie pre celu ce scie din anima, ér nu si pre celu ce scie din *calimari straine*.

— La o parte, voi cari traiti din despoiâ-rile orfanului, a veduvei, a celui mai micu si apesatu! „Carele cu nedreptate agonisesce, cu diavolulu risipesce, dîce Cichindealu si care cu suspinurile altora zidescu casa, nu-i voru vietii nepotii intr'insa. . . .“

Unde sunteti voi curti mari, zidite in Romani'a cu munc'a obagiesului! . . .

— Salutare, escelintia inganfata si care. . . mai eri Ddieu scie ce erai. . . „Omulu celu intie-

Tipuri de la Rom'a.

leptu cu câtu lu-inaltia norocirea, cu atâtu elu se face cu mai bunu naravu, si mai de omenía. Ér celu mojicu si maretiu cu câtu lu-ridica norocirea, cu atâtu mai tare nebunesce, i se torcu crierii si nu-si incupe in pelea lui.“

„Mutato nomine . . .“ de cine fabul'a naréza?

— Apropia-te Parinte mare alu bisericeii lui Christosu! Mitra cu pietre scumpe porti pe capu si carja d'auru in mana. . . . Dar anim'a ta este ea romana? dar mintea ta este impodobita de cunoscintie?

— „Mai voiescu in Beschereculu micu séu in satu la Berecsou sê fiu preotu seracu, cu mintea luminata si cu cugetu curatu, decâtu in Bucuresci unu mitropolitu cu mintea intunecata si cu cugetu fara pace.“ (pag. 399).

— La Fab. 142, p. 374. dîce Cich. „Audi unele din feciele cele bisericesci dîcêndu: nu sciu ce minune pôte fi, câ ai nostri cum invétia ceva, indata incepu a carti a supra legi nóstre, si unii vreu sê se faca Uniti, altii Luterani si Calvinii. Pana nu au fostu de aceste erá mai bine. — Nu a supra-le sê strigâmu, iubittii mei frati; nu, apere Ddieu! cia supra acelu cari negutietorescu cu ale legi, si facu rele intrebuintiári cu legea, si legea e buna si e santa impreuna cu ceremoniele ei. . . .“

XIII.

Admirabile lectiuni! admirabile morale!

Pe candu in Principate domniá inca intieptiunea fanariota in Ardealu se incepusera cu câti-va ani mai nainte de marea revolutiune francesca, lupt'a pentru drepturile omului. Hor'a, Closc'a si Crisian platira cu viétu a loru cutezarea de a nu mai voi sê plece capulu sub legea nedreptáti, de a nu mai linge man'a ce-i lovia. . . . Si catihetulu de la Aradu. aduná in apológele sale principiele noue politice, sociale si natiunale pentru care la finea seclului 18-le se adapá cu sange romanu vechiele stanci ale Ardealului.

Éca fabulele lui Cichindealu, éca fabul'a cu care se facu prim'a educatiune a Romanului Ardeleanu. Si ce catechismu sublimu nu e cartea sa si pentru guvernatori ca si pentru guvernati!

Guvernatori? — „Intre noródele cele barbare, dîce elu, toti Domnii sunt infricosiati, ér unde imparatiesce sant'a intieptiune si lumina-re, acolo toti Domnii cei mari sunt mai buni ómeni“ (43).

— Cichindealu voiesce, ca si Cronicarii Urechia si Costinu, *Imperatu luminatu, si iubi-*

toriu de ostenele, parinte luminatoriu norodului seu.“ (158).

Elu striga:

„Vai de óia între lupi si vai! omului blandu acolo unde sil'a, mojici'a si varvari'a face legi si judecâti si dá porunci, câ-ci intr'acestu fara de lege locu trebuie amaritulu omu de cumplita nevoia . . . tocmai pre acela insu-si carele lu-zugruma si-lu muncesce, sê-lu hranésca cu sangele seu. Ticalósa stare . . . unde celu nedreptu si fara de cugetu se poruncésca, ér celu bunu si de omenía e nevoitu si silitu sê se supuna!“ (78).

— „Unde sunt rei mai marii cetâtiloru, acolo e reu de cetatieni!“ (79).

— „Deci pentru Ddieu celu viu! Renduél'a introduceti între voi! esclamá fabulistulu; alegeti voue capetenii si luati legi bune, dupa care, ori carele de nu se va portá si nu se va indreptá, cu judecata sê se pedepsésca, ér nu fara judecata, adeca cum pôte si cum vré.“

— „Fericitu norodulu, carele are imperatu iubitoru de dreptate si luminatu, carele nu pazesce muierile nici prinde musce ca Domitianu, ci incungióra imperat'a sa ca unu casnicu vrednicu, scule, chiar si ziduri pustii strica si in loculu loru face scóle, fabrice, case pentru bolnavi etc., nepasandu-i ce flecarescu paserile si ciórele. . . .“

XIV.

Paseri si cióre! Care Domnu nu a audítu paseri si cióre cârtindu pana si candu cu mesurile lui salvá natiunea!

Cichindealu care a cerutu Domnului calitâti mari, scie elu ce va sê dîca *paserile si ciórele, intregantele* de Domnia, scie ce va sê dîca consiliabulurile intrigantiloru, si marele discursuri ale oratoriloru loru. . . ce va sê dîca anarchi'a sub masc'a libertâti. . . .

— „In vremea de acum ómenii mai multu cauta la lucru decâtu la cuvintele cele multe. . . .“ (90)

— Anarchi'a voiti?

— „Noródele face stapanire, fara de supunere si fara de legiuitori, antâiu séu mai pe urma trebuie sê se prapadésca, si ce e mai reu, câ singuri între sine si-sunt lupi, unde voiescu toti se poruncésca, ér sê nu asculte; acolo care e mai tare acela e mai mare, ér fara de creșterea cea buna si fara de invetiatura, celu mai tare e mai reu.“ (100)

Conciliabuluri?

— „Adeverulu, dreptatea, facerea de bine

iubesc lumin'a, ér nu *tain'a*, intunereculu si curile... (f. 123)

— „Sub stapanirea luminarei... nu se vede de lipsa a intrebuintiá *tain'a* séu ascunse sfaturi...”

— Lumina! dar, lumina! pentru toti si in tóte. „Câ lumin'a e luminarea mintii, carea ne aréta nóue adevéru, ér intunereculu credintie desierte face...” (f. VI)

Lumina! si guverne rele nu mai potu fi!...

„Sê invetiâmu mai antâiu, dîce fabulistulu, a nu ne insielá singuri pre noi, apoi nu voru cutezá nici altii, ér de voru si indrasní, ei nu voru poté si apoi se voru rusîná!...”

— Sê fimu buni noi si guvernele voru fi bune!

Nu cu resturnâriile violinte se indrépta mai definitivu guvernele.

„Singur'a barbatîa si vitejia a unui norodu, fara de nici o invetiatura si fara de intielépt'a renduiéla este asemene cu tari'a si puterea dobitocésca: scapara pana la o vreme, apoi mai pe urma trebuie sê dîca: vaala! si sê se plece. — Invetiatur'a intieptiunei cea intielepta si oranduiéla stapaniloru si iscusinti'a, urméza dupa norodulu celu luminatu!”

Éca de ce Domnii rei au stricatu scólele!

— „Dar ca sierpele care rodiendu pil'a si róse limb'a sa, asié scólele, invetiatur'a poporului, pre care ei voiau s'o musce, clévetind'o si batjocorind'o, róse capetele loru... „Si candu se voru preface ósele loru in prafu, striga Cichindealu, invetiatur'a va inflorí si va cantá cantare de biruintia...”

„Câ-ci mojiéa si nesciinti'a cea nebuna nu póte decâtu pana la o vreme pe scaune 'nalte sê siédia si coróne de auru pe capu sê pórté si bunetatea sê o calce si sê o hrepésca, (97).“

Lumina! libertate!!!...

„Omulu liberu si noroculu lu-ajuta.“

— Si dupa ce pre poporulu romanu l'a ingenunchiatu in intunerecu, si dupa ce obagi'a si boieresculu l'a despoiatu de tóte ale sale, a dîsu nedreptatea:

Tieranulu romanu e lenesiu!

Tieranulu romanu e betîvu...

Ascultati acum, dnii mei, sublim'a aperare ce Cichindealu face nefericitului apesatu tieranulu.

„Câtu de lesne ar poté boierii cei mari pentru bunetatea loru a se asemená fericirei cei Ddieesci, numai de ar fi cu cumpetu in respitirele si netrebuintiósele cheltueli ale loru. Ei

ar fi de o mie de ori mai norociti, numele le-ar fi binecuventatu pre pamentu, si ar esí cu bucuria si cu cugetu curatu din lumea acést'a. Este dreptu ca sê se prepedésca o mie de familie fara de reutate, pentru a poté mai bine gramadí intr'o suta de foli acelor fara de lucru si nemul-tiamitori? Ci asié potesce obiceiulu, si asié mod'a! Boierii cei mari trebuie cu cinste si cu marire sê traiésca. Éra acést'a nu póte fara risipiture sê se faca, si de unde s'ar risipí de nu s'ar stórcé si sugé maduh'a din ósale bietiloru supusi si lucratori de pamentu sateni? Vedemu câ cumperatorii de domenie, si punu capulu dupa sate romanesci, éra de altele se ferescu, câ-ci altele nu asié lesne se lasa a se supune, si apoi *totu striga a supra romanului câ e lenesiu si seracu*. Trebuie sê fia lenesiu fiindu obositu de atât'a lucru care la domnulu pamentescu au lucratu, si asié pre sém'a lui pucinu lucrandu, trebuie sê fia seracu. Asié si cu catanele, dîcu, câ Romanulu fuge de starea otasiésca; fuge, vedi bine, câ nimenea nu l'a invetiatu sê scia pretiuí binele patriei sale, inse totu sunt la óste mai multi Romani, si sunt bune si alese catane, au credintia câtra imperatulu seu Prénaltiate Ddieule! Cunósce-voru vre o data si boierii cei mari? Candu voru priví ei spre pruncii cei goli si flamenti a iubitoriului si ostenitorului lucratoriu de pamentu, cu acést'a de bunu neamu simtíre: acestora e trupulu ca si alu meu! au sufletu cuventatoriu asemenea ca si eu, simtiescu binele si reulu care li se face!” (pag. 378).

Acum pucina politica de dî... Nu ve ingroziti! vremu, fiindu câ tocmai e timpulu candu camerele au a se ocupá cu budgete, cu dâri si contributiuni, vremu sê amintimu o ingeniósá si deci productória dare, care inca nu s'a gauditu politiciii nostri s'o inscrie in budgetele nóstre...

— Darea pe vorba...

Si nu pe verb'a *patria*, patriotismu romanu! ... dara propusa cu spiritu de V. Alesandri, câci venitulu ar fi pré mare, si am fi amenintiati d'a nu mai platí nobil'a dare pe capu.

Ci éca darea lui Cichindealu:

„Pentru vorbitori in biserica câte 1 fl... care va vré sê vorbésca mai multu decâtu altii, acel'a sê platésca la cutí'a seraciloru la luna câte 1 florinu, éra care ia verb'a din gura, 1 fl. 30 cr. Éra care una sfersiesce si alt'a incepe sê puna 2 fl... (Avisu Camerei!). Muierile nóstre pentru nuvelele ce le spunu in biserica unele catra altele sê puna in cutí'a numai câte o grosítia, ar fi in destui bani in cutí'a...”

Dvóstre dni si dne, veti otarí câtu e darea

nóstra aceluor cari, ca eu asta-di, atâta ve su-
peraremu!...

XV.

Câte-va cuvinte inca si terminâmu.

Câte-va cuvinte despre politic'a mare si ro-
manismulu apológeloru lui Cichindealu.

Cu o precepere comuna numai geniiloru,
acestu mare barbatu, a intreveditu cu mai
multu de diumetate de seclu de mai 'nainte, tóte
marile probleme si cestiuni care umplura anii
cesti dupa urma ai istoriei nóstre, ani mari de
fapte, veri câtu anim'a nóstra mica i-ar vedé
mici.

Cestiunea Monast. inchinate? Cichindealu
a spusu inca inainte de 1832, câ despoiarea tie-
rei pentru lacomi'a calugariloru greci trebuie sê
inceteze.

Da! umbra santa a lui Cichindealu! des-
poiarea a incetatu; man'a ta póte binecuventá
pre cei cari au realizatu profet'a animei tale.

— Unirea Principatelor?

Dara Cichindealu nu s'a indoitu de curend'a
realizare a acestei uniri, cunun'a de gloria a dî-

leloru nóstre... Ci anim'a sa romana, a straba-
tutu cu putere si mai departe velulu viitorulu
nostru natiunale. Si in tiér'a in care nu erá, ce
dîcu nu erá? nu este vai! astodi permisu roma-
nului sê-si dîca romanu, Cichindealu, in sant'a
esplosiune a dorulu sufletulu seu. strigá... Nu
Unirea Principatelor!... Atâta inca nu e d'a-
junsu! „Invétia a sci ce trebuie sê fi! invétia
mintea, marita natia Daco-Romanésca in Ba-
natu, in tiér'a Ungurésca. Mintea! si candu te
vei luminá cu invetiatura, cu luminatele fapte
bune, tu te vei uní!“

Audi! audi! nemoritoriu si santu poporu
care te stracurasi de secli p'intre morminte de
martiri ai natiunalitáti si ai apasarei!... Audi,
audi!... Lumina! Minte! si tu te vei uní!...

Éca colo se ardica inainte-ne, pe stanc'a Da-
ca, o ilustra umbra... In picioré! salutati stin-
dardulu Romaniei mari de la Tis'a la Nistru si
Marea Négra!... Nu! nu e mai multu visu alu
animei nóstre!... E cuventulu lui Ddieu in gur'a
profetulu, pe buz'a martirulu!...

V. A. Urechia.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SALONU.

CONVERSARE CU CETITÓRIELE.

— Turinu ¹⁵/₃ dec. —

(Dora D'Istria despre Romani. — O italiana catra Romane. —
Prin ce are sê se renasca Romanulu. — „Amoru si Patria.“)

Ilustr'a nóstra concetatiuna, principes'a Elen'a
Ghic'a cunoscuta in republic'a sciintieloru sub pseudo-
nimulu „Dora D'Istria“, actualminte petrece in Turinu.
„Gazetta di Torino“ si „Unità Politica“ de aci consa-
crara articuli intregi facóndu elogii meritati acestei
mari femei.

„Unitatea politica“ intre altele dîce: „gentil'a
scritória de origine romana inca din cea mai tinera
etate areta o aplecare straordinaria spre studiu. Petrech
doi ani in Venet'a, unde studiá literatur'a italiana, per-
cure cea mai mare parte din Europ'a studiandu socie-
tatea, natiunalitátile, si adunandu unu tesauru de pro-
funde observatiuni. Tipari multe opere, celea mai multe
in limb'a francesa, limb'a ce o intielege ca si pe cea ma-
terna, pre langa acést'a vorbesce grec'a moderna, rus'a,
angles'a, german'a si albanes'a.

Cercetá luni intregi archivele Venetiei spre a
stringe notitie despre relatiunile ambasadoriloru vene-
tiani, si pentru cunoscintiele sale fu alésa membru alu
Ateneulu venetianu, Greci'a a onorat'o cu naturalisa-
tiune, fu alésa membru si corespundinta la mai multe
institute literarie, si societáti scientifique.“

Subscrisulu fu onoratu din partea sublimei femei
cu urmatóri'a epistola:

„Domnule! Am primitu celea dóue volume,
„Amoru si Patria“, si „Noptile Carpatine“ ce avurati
bun'a vointia a mi le tramite.

„Nu voiu lipsi a le cetí cu interesu, si me voiu ocu-
pá de ele la cea d'antáia ocaziune.

„Am fostu incantata, de câte ori mi fu posibilu a
vorbi despre serviciile facute causei natiunale prin Ro-
manii Transilvaniei.

„Destinat'a acestei inteliginte si virile poporatiu-
ni, precum voi fórté bine dîceti, e pré démna de com-
pasiune. Din nenorocire Europ'a e pré dispusa a-si face
idei pucinu favorabile vediendu celea ce se petrecu in
Romani'a independinte.

„Vediendu cá acésta tiéra de la care sperá atâta
pentru progresulu si civilizatiunea Europei orientale e
in préda despre serviciile facute causei natiunale prin in-
dividuale caroru nu le pasa de viitoriulu patriei, aten-
tiunea ei se indreptá spre natiunile cari i se paru a luá
o parte fórté activa si fórté importante in lucrârele uma-
nitáti.

„Ar fi de doritu ca arbitrii sortii poporulu romanu
sê intre pe o cale mai buna si sê se preocupe mai se-
riosu de opiniunea lumei civilizate.

„Primiti, Dle, pre langa sincerele mele multiu-
miri, espresiunea consideratiunei mele celei mai distin-
te.“ Dora D'Istria.

O distinta femeia italiana, dómn'a Paulin'a Fara-

Sella mi-dicea într'o dî : „Dta mi spuni, câ fratii si sororile dtale din Transilvani'a suferu. Descrierea suferintieloru acelor frati indepartati me misca. In starea actuala Romanii au a se renasce prin iubire. Vorbesce, amice, sororiloru mele din Dacia, spune-li câ Itali'a in mare parte are de a multiamî femeii renascerea sa. Itali'a avû mame cari diceau copiiloru : „mergeti a combate pentru libertatea italiana, Ddieu ve binecuvinte;“ — avû femei cari diceau barbatiloru : „dorescu ca copiii mei sê crêsca sub radiele binefacatorie ale sôrelui libertatii, lucre, combata pentru rescumperarea Italiei;“ — amante cari diceau adoratoriloru : „acelu ce nu iubesc libertatea Italiei, nu e demnu de amorulu meu, mergi a combate pentru salvarea mamei comune, si in schimbu vei avé anim'a si man'a mea.“ — Voi ve veti renasce prin femeia. Este mare misiunea femeii, e sacra detori'a ei. Candu femeia romana va pasî pe aren'a activitatii, Romanismulu va triumfá. Déca aveti tradatori, culp'a e a femeii, déca curagiulu si speranti'a paru a fi amutitu in piepturile Romaniloru, culp'a e a femeii, déca fostii giganti ai Daciei romane, devenira pitici, culp'a in mare parte e a femeii. Voiésca femeia, si piticii voru deveni giganti demni de marii loru stramosi.

Déca voi sunteti desconsiderati, persecutati, celu pucinu sanctuariulu familiei va fi crutiatu de adversarii vostri. Faceti ca fia-care casa romana sê devina o scôla de educatiune, fia-care mama unu apostolu, unu maiestru, unu profesoru : atunci voru renasce Brutii si Scivolii.“

Fiicele Daciei voru intelege pe sor'a loru de pe malurile Eridanului!

Cu acésta ocaziune am onóre a face cunoscutu amabileloru mele sorori, câ a esitu de sub tipariu unu volumu de inspiratiunile mele poetice. „Amoru si Patria“ este titlulu cârtii. Dvôstre, sum sicuru, veti ghîci indata pentru ce am alesu acestu nume? Patri'a este visulu visuriloru mele, este sublimulu meu idealu; patri'a este viéti'a mea. — Amoru! Cine din Dvôstre nu cunoásce pe acelu „teribilu copilu“ ce se numesce „Cupido, Amor?“ Divinulu Petrarca numia amorulu : „una rugiada del cielo che rinfresca il cuore“ : — „Amore alma è del mondo — dicea Tasso. — „Amorulu e ceriulu“ dice V. Hugo. In câtu pentru mine, Amorulu e deliciulu animei mele, e fericirea, e viéti'a. Elu e providinti'a, rescumperatoriulu omenimii.

Me voiu simtî pré fericitu, déca vócea animei si consciintei mele va afiá resunetu in generósele Dvôstre piepturi.

I. C. Dragescu.

Curierulu modei.

— Pest'a 22 dec. —

Sunt multi, cari au pasitu la lupte serioése contra modei necorespondiatorie, si a luesului de adi. Inse déca acesti luptatori aru scruta cu atentiune, si aru cunoásce misteriele modei, cu unu cuventu, déca dinsii aru fi ómeni de specialitate, atunci credu, câ nu s'aru luptá cu atát'a focu.

Nu incape indoiéla, câ epoc'a in care traimu, este epoc'a esteriorului, epoc'a nestatorniciei.

Trebuie mai de parte sê recunóscemu si aceea, câ creatóriele modei in presinto adese esageréza atátu in infrumsetiarea vestminteloru, câtu si in frisure, — si

totusi vedemu, câ o idea frumoása planéza a supra modei, o idea, ce póte servi dreptu fala femeiloru; acésta idea este — ide'a libertatii.

A-ié e!

Pe terenulu modei, vedemu câ domnesce o libertate neconditiunata, in acésta lume mica multe sunt iertate, si numai o putere o infréna si acést'a e — gustulu bunu.

Tóte ce convinu cu gustulu bunu, si ce sunt permise, tóte sunt in moda, acele tóte sunt frumoése, ori din punctu de vedere alu colorei, ori alu formei.

Pentru aceea este usioru a cóse si a croi in dílele nóstre diferite vestminte. Da, câ-ci atátu vestmintele cu infrumsetiári, câtu si cele nedecorate sunt moderne. Pe scurtu, in moda e libertate fórté mare.

De aruncámu o privire fugitiva preste intrég'a moda din presentu, ne convingemu, câ vestmintele de iérna sunt tare simple si croite cu multa istetíme, de óra ce corespundu scopului, adeca tienu caldura.

Asié de esemplu amu vediutu dílele aceste unu vestmentu gatitu din postavu finu venetu-inchisu. Pe rochia nu se vedea nici o decoratiune, spacelulu erá gatitu netedu si numai de nainte erá unu síru de bumbi (nasturi) din catifea négra; manecelu si caputiulu erau infrumsetiate cu o prima de catifea négra.

Mai amintimu inca si acea nóutate, câ in sesonulu acést'a vestmintele gatite din materie de peru voru avé mare preferintia si voru fi multu portate; afara de aceea in acestu sesonu nu se mai póta paletonele cele mari si largi, ci mai desu paletóne mai scurte, cuptusite cu metésa séu cu pei de animale.

Cu trei-dieci si cinci pana in patru-dieci de florini se potu capetá frumoése paletone moderne, infrumsetiate pre margini cu piele de iepure, mátia séu piele de vulpe — dupa placu.

Amu vediutu unu vestmentu gatitu din postavu, spacelulu si tonic'a inse erau infrumsetiate cu trei síre de primatura négra si lata ca de trei degete. Totu cu asemene primatura erá decoratu si paletónulu; din ast'a erá gatita si mic'a pelerintia.

CE E NOU?

* * * (Cestiunea fondării unui teatru nationalu) de dincóce de Carpati se va decide acusi într'unu modu, care — sperámu — va multiamî pe toti aceea, carii se intereséza de acésta cauza importanta. Dílele trecute câti-va deputati romani tienura la dlu Georgiu Mocioni o conferintia, la care avû onórea sê participe si redactorulu acestei foi; in acésta conferintia s'a decisu, ca dupa serbatori — candu adeca se voru rentóce toti deputatii romani — sê se convóce tóta inteliginti'a romana din Bud'a-Pest'a, pentru a se intelege despre modulu procederii la instituirea unu comitetu, care va fi insarcinatu cu adunarea oferteloru pentru fondarea unu teatru romanescu de dincóce de Carpati. Suntemu convinsi, câ toti Romanii voru salutá cu bucuria acésta initiativa, si voru dorí dimpreuna cu noi succesulu celu mai bunu!

* * * (O scena dramatica) a avutu locu in siedinti'a de luni sér'a a camerei deputatiloru Ungariei. In midiloculu desbateriloru, pe tribun'a dameloru se scólá o juna imbracata in negru, si pronuncia cu vóce innalta aceste cuvinte : „Nu e dreptate pe pamentu!“ Acestu incidentu neacceptatu produse sensatiune mare; toti sítintira ochii spre copil'a amenintatória, carea într-

aceste deschise o carte de rogatiuni, si incepu a se rogá lui Domnedieu. Unu pazitoriu numai decátu se apropiá de dins'a, inse ea nici cá voiá sê-lu asculte; dar peste câte-va minute luandu-si cartea se departá de buna voia. Desbaterea se continuá, dar toti vorbiau despre nenorocit'a copila — nebuna.

** (Se vorbesce,) cá dlu deputatu Petru Mihali va fi numitu capitánu supremu in Cetatea-de Pétra. Publicámu acésta scire cu tóta rezerv'a.

** (Procesu pentru o piesa.) Amintiramu in unulu din numerii „Familiei“, cá domnisiór'a Constanti'a Dunc'a a terminatu si predatu comitetului teatralu din Bucuresci o comedia originala. Acuma aflámu, cá pies'a s'ar fi pierdutu din cancelari'a comitetului teatralu, — din care cauza domnisiór'a Dunc'a reclama despágubire de 50 de galbeni. Minunata ordine póte sê fia in comitetulu acel'a, déca si din cele trei-patru piese originale se pierde un'a!

** (Uniculu caligrafu romanu,) dlu Florianu Dorianu, s'a mutatu din Pest'a la Bucuresci.

** (Distinctiune rara.) Dlu Cesaru Boliacu fu alesu membru alu societátií archeologice din Paris. Precum scimu, dlu Boliacu e presedintele comitetului archeologicu din Bucuresci, deci prin acésta distinctiune fu onoratu totu-odata si comitetulu archeologicu romanu.

** (Fabulele dlui Sionu,) despre cari facuramu amintire in nrulu trecut, voru fi dedicate Dómnei Romaniloru. Numerulu lor se urca la o suta si un'a.

** (Dlu V. Alesandri) caletoresce in strainetate, si intre altele a visitatu si canalulu de la Suez. Rentornandu-se de acolo, de siguru nu va uitá gentil'a sa promisiune, d'a onorá si fói'a nóstra cu pretiuit'a sa colaborare.

** (Evenimentu mare!) Astfelu esclama „Informatiunile Bucurescene.“ Si ce este acestu evenimentu mare? Intr'o dí óre-care s'au maturatu si stradele Bucuresciloru! Intru adeveru mare evenimentu!

** (Diel'a Ungariei) a amênatu siodintiele sale pana la 14 ianuariu, adeca pana dupa serbatorile nóstre.

Literatura si arte.

** (Comedia noua.) Redactorulu acestei foi a terminatu o piesa noua, intitulata: „Secretulu“, comedia intr'unu actu. Dóue din piesele nóstre sunt deja primite in raportoriulu teatrului natiunalu de Bucuresci.

** (Ultimele versuri) ale repausatului G. Asachi sunt adresate cantaretiei nóstre, dsiórei Ninitia Alesandrescu. „Informatiunile“, de unde scótemu acésta nouitate, promitu a le reproduce in curendu.

** (Studiu numismaticu.) Agentulu Romaniei la Constantinopole, dlu Sturza, prepara unu studiu interesantu despre numismatic'a romana. Salutámu cu bucuria acésta opera, care va umplé o lacuna mare in literatur'a nóstra!

** (Dlu Mateiu Millo) s'a vindecatu si in curendu va dá in beneficiulu seu: „Lipitóriele satelor din Moldov'a.“ Dauna cá artisti eminenti, ca dlu Millo, nu dau in beneficiulu lor totu-de-una câte o piesa noua.

** (Fóia archeologica.) Comitetulu societátií archeologice din Bucuresci vre sê scóta la lumina o fóia archeologica.

** (Fóia noua.) La Ploiesci a aparutu o fóia noua,

intitulata: „Amiculu scólei.“ Redactorii acestei foi sunt dnii I. P. Eliade si M. C. Florentinu. Dorimu succesu bunu!

** (Tipografi de la Bucuresci) au scosu lumina o fóia tipografica, titulu ei este: „Anale tipografice.“ Numai apoi sê traiésca mai multu, decátu „Tipografulu Romanu!“

** (Teatrulu romanu din Iasi) asísdere si-a inauguratu sesiunea. Dorimu, ca in acestu teatru sê se repesinte mai multe piese originale, decátu câte se dau in celu de la Bucuresci, unde farsele franceze au stricatu de totu gustulu publicului.

Ajutóriele damelor romane pentru Tofaleni.

VII. In unulu din numerii trecuti ai foi nóstre publicaramu deja o colecta a damelor romane din Alb'a-Iuli'a pentru ajutorarea nenorocitoru Tofaleni, si éta bravele domnisióre Valeri'a si Corneli'a Popu ne suprinsera inca cu o colecta de 29 fl. 20 cr.

Publicámu aice numele generóseloru contribuito-rie: dómnele: An'a Olteanu 2 fl, An'a Siandoru de Vistu 5 fl, Clar'a Popu n. Muresianu 1 fl, Veronic'a Olteanu 2 fl, Teresi'a Craciunu n. Popu 1 fl, An'a Tofoiánu n. Deianu 2 fl, Raveca Cirlea n. Branu 1 fl, Mari'a Pesla n. Solomonu 1 fl, Eleu'a Casieru n. Furnicu 1 fl, An'a Görög n. Cretiu 50 cr, Rosali'a Görög 50 cr, Elisavet'a Catiave n. Tizz 40 cr, An'a Presia n. Müller 50 cr, Emil'i'a Horvatu n. Coltoru 50 cr, Catarin'a Fekete 1 fl, Ev'a Chelemenu 20 cr, Aloisi'a Popu n. Szathmaru 1 fl, — domnisiórele: Valeri'a si Corneli'a Popu 2 fl, Linc'a Muresianu 50 cr, An'a si Mari'a Bogdanu 2 fl, Eufrosin'a Cirlea 1 fl, Ev'a si An'a Margineanu 2 fl, Netti Rosca 50 cr, Mari'a Andrasy 30 cr, An'a Buicanu 30 cr. — Sum'a 29 fl. 20 cr.

VIII. Din Aradu dóm'n'a Catarin'a Paguba a tramisu pentru acestu scopu la redactiunea nóstra 2 fl. 20 cr.

Aceste adause la sum'a publicata in nrulu trecut, resulta, cá la redactiunea acestei foi s'au adunatu pentru Tofaleni 138 fl. 2 cr, — din cari sum'a de 106 fl. 62 cr. incursa pana la tiparirea nrului trecut s'a si tramisu comitetului din Muresiu-Osiorheiu, éra sum'a publicata aci se va tramite numai decátu.

Din strainetate.

△ (Epistol'a lui Victoru Hugo.) Renumitulu poetu V. Hugo a adresatu urmatóri'a epistola generalului Berton, presedintele comitetului arangiatoriu alu inmortamentárii lui Georgiu Peabody: „Domnulu meu! Epistol'a dtale adi in 2 dec. a ajunsu la mine. Ti-mul-ti-umescu. M'a scosu din suvenirile acestei epoce. Voiu sê uitu imperati'a, si adi voiu cugetá la Americ'a. Am fostu intorsu cátra nópte, acum me intoreu cátra diua. Dta ceri cuventu de la mine despre Georgiu Peabody. In ilusiunea-ti simpatica m'ai consideratu de atare, ce nu sum: cuventulu Franciei. Eu nu sum alta-ce, am spus'o deja, decátu unu cuventu alu esilárii. Dar totu una! o asié provocare nobila, ca a Dtale, domnulu meu, trebuie sê o ascultu, ori cátu sum de micu; trebuie sê respundu si voi si respundé. Da, Americ'a are cauza a fi superba de acestu mare cive alu lunei, de marele frate alu omenimii, de Georgiu Peabody. Dinsulu a fostu omu norocosu si a suféritu tóte necesurile; a fostu

avutu, dar a simțitu sgriburirea, fόμεa si setea seraciloru. Loculu seu a fostu langa Rothschild, dar a aflatu modu, de a lu stramutá in loculu de langa Paul de Vincent. Ca Cristu a avutu rana in cóste, si acésta rana a fostu miserí'a altora, si din acésta rana nu a cursu sange, ci auru, ce a venitu de la anima. Pe acestu pamentu sunt ómeni ai individiei si sunt ómeni ai iubirii. Peabody s'a tienutu de acesti din urma. Pe fétiele acestora vedem surisulu lui Domnedieu. La cari legi se supunu dñsii? Numai la una: la acea a fratietătii. Acésta lege e Domnediesca si umana, care schimba ajutoriulu dupa misería, care acum ni dá svatu, ér mai tardíu milione, si care e o raza de lumina in obscurismulu seculariu si acésta raza de lumina se estinde de la Cristu celu seracu pana la Peabody celu avutu. Sê se rentórca Peabody la dvóstre, binecuventatu de noi! Lumea nóstra lu-invidíeza de la a dvóstre. Patri'a lui va pastrá ose minte lu, ér noi memori'a sa. — Valurile biciuite a le marei infinite duca-le aceste la cunoscinti'a dvóstre. Americ'a libera nici o data nu va poté fi in stare sê decoreze acestu momentu. Nu me potu retiené, se nu facu o asemenare: chiar adi sunt diece ani (2 decemvre 1859), candu eu trairu retrasu, m'am adresatu cu rogare catra natiunea americana, pentru judecatulu Harperés Ferry; ér acum i indreptu glori'a. De la anulu 1859 s'au intemplat mari eveneminte: sclavi'a s'a stersu in Americ'a! sperámu, câ miserí'a, acésta a dóu'a sclavia, asemene va fi stérta odata, si inca din tóta lumea, si asteptandu, ca acésta a dóu'a inaintare sê intregésca pre cea d'antáia, sê onorámu pe apostolii aceleia, unindu in acela-si cugetu de stima si recunoscintia pre John Brown amiculu sclaviloru cu Georgiu Peabody amiculu seraciloru Primesce dlu meu o stringere de mana de la Victoru Hugo.“

△ (*Tiarulu Rusiei*.) dupa cum scriu mai multe diuare si acum totu patimesce si nu dá nici unu semn de restaurare. Din dí in dí e totu mai slabu si cu multu mai morosu ca pana aci. Nici festivitätile nu l'au potutu distrage. — In capital'a Rusiei de câte-va díle s'a latítu faim'a, câ imperatulu are de cugetu sê abdíca la tronu. Inse acést'a faima se demintiesce prin multi.

△ (*Esregele de Neapolu*.) Unu corespondinte din Rom'a alu unui diuaru din Londr'a díce, câ situatiunea esregelu de Neapolu e fôrte curiósá. Abié are unu venitu de 2180 corone (o corona = 5 fl.) pre luna si câ a fostu constrinsu a vinde mai multe lucruri pretíóse. Dintre aceste mai multe obiecte se cumperara din partea museulu britanicu. De la mam'a esreginei a ceptatu de curendu 6000 taleri pentru acoperirea spelorulu.

△ (*Iuli'a Grist*.) Renumit'á cantarétia dómn'a Iuli'a Gristi, repausata nu de multu, a petrecutu dóue-dieci si siepte de sesone in Londr'a, in timpulu câtu a petrecutu acolo, a cantatu de optu-sute siese-dieci si siese de ori. In acestu numeru Donizetti a fostu represintatu in 218 seri, Rossini in 197, Bellini in 195, Mozart in 108, Meyerbeer in 45, si Verdi in 30 de seri.

△ (*Unu diuaru de Paris*.) ni spune, câ caletori'a imperatesei Eugeni'a la deschiderea canalui de la Suez a costatu o suta siese-dieci de mii de franci.

△ (*Unu advocatu istetiú*.) La tribunalulu din Kens tucky díle trecute se pertrata caus'a unui ucigatoriú. Advocatulu acusatulu a fostu renumitulu Marsk, carele cu o dibacia rara a aperatu pre clientulu seu. Dar pe langa tóta oratori'a si nisuirti'a sa, contra martoriiloru, nu a potutu salvá pre clientulu seu de la mórte,

câ-ci joratii lu-condamnara unanimu. Atunci domnulu Marsk se aprinse de mania si díce: „prin o astu-felu de judecata si Cristu ar fi fostu predatu odinióra in man'a caláiloru.“ Audíndu judele aceste cuvinte insultatórie a judecatu pre domnulu advocatu la pedépsa de diece dolari. „Acést'a e o procedura de totu nóua — respunse ingeniosulu advocatu — cu scirea mea, acést'a e casulu primu, câ unu crestinu pentru aceca se pedepsesce pentru câ a cutediatu a spune reu despre Pilatu din Pontu.“ Mai insémna inca dóue dieci de dolari ca pedépsa contra domnulu Mr. Marsk — díse judele catra grefier.“ Advocatulu facú o fatia seriósá si intorcendu-se catra jude, i díse: Ca cive bunu, me supunu judecátii tribunalului; de óra-ce inse nu am la mine coi trei-dieci de dolari, sum constrinsu sê ceru imprumutu de la care va dintre amicii mei. Mai multa amicitia inse nu a aretatu nime fatia cu nime de câtu dta, te rogu suplínesce pentru mine sum'a mentionata. — La acést'a apucatura judele nu a fostu preparatu, si dupa ce s'a cugetatu pucinu, a stersu pedéps'a, dandu de cauza câ statulu mai usioru va poté suportá pierderea celoru trei-dieci de dolari.

△ (*Petírea*.) pe insul'a Rügen nu se face ca la noi. A nume acolo nu se ducu barbati la petítu, ci fét'a petiesce pre acel'a pre care voiesce sê i fia sociu. — Fét'a, carea are de cugetu a se maritá pune o marama vênata naintea ferestrei; tinerii apoi indata vedu semnulu, si déca au voia de insoratu, se preamba pe din naintea ferestei. Fét'a apoi, déca trece respectivulu pre care lu-iubesce si lu-doresce, ia maram'a de pre feréstrea, si cu acést'a tîrgu-i gat'a fara nici unu cuventu.

△ (*Renumit'a societate de sciintiele istorice*) din Statele-unite nu de multu a deschisu prenumeratiune la unu opu istoricu, ce va constá din o suta de volumne si va tractá despre evenemintele „Marei revolutiunii.“ Prenumeratiunea la acestu opu costa patru-dieci de mii de dolari.

△ (*Lord Derby*.) Nu de multu a repausatu avutulu lord Derby, care a lasatu o avere ce are venitu anualu de 190,000 pundi de sterlingi (cam 1.250,000 taleri prusesci). Candu lordulu a primitu partea sa nu a avutu decátu numai 60,000 pundi sterlingi venitu curatu pre anu. Se vorbesce, câ a edificatu multe case, fabrice si asié in scurtu s'a inavutíta.

△ (*In Pis'a*) a esundatu riulu Arno si a causatu fôrte mari davne. Patru-dieci de ómeni a cadiutu jerfa undelor turbate. Dupa cum ni spune unu telegramu ap'a a mai scadiutu si asié periclulu a trecutu deja.

△ (*De la Constantinopole*.) cu datulu 10 dec. se scrie, câ orasiulu Ula nu departe de Smyrna la inceputulu lunei curinte, in intieiesulu celu mai strictu alu cuventului s'a cufundatu. — Pe la siese óre sér'a — díce unu corespondinte din Constantinopole — locuitorii din Ula audíra unu sgomotu mare, dupa acelu sgomotu urmá o poenitura trebila urmata de unu mare cutremuru de pamentu. Locuitorii inspaimentati nisuiru a scapá la liberu. La alu treile sgomotu orasiulu s'a cufundatu si celu-ce s'a grabitu, a scapatu, — ér ceialalti se ingropara in ruinele edificelorulu.

△ (*Imperatés'a Eugeni'a*) de candu s'a rentorsu de la deschiderea canalului de la Suez, duce o viétia fôrte retrasa si simpla. Incungiura uri ce lucsu: se vorbesce câ si in primul balu din Tuillerie va domni o mare simplitate. Imperatés'a are mare placere sê vorbésca mai alesu despre Rom'a, unde i ar placé a peregriná.

Inse imperatul Napoleonu, care de unu timpu éra patimesce, nu voiesce sê scia nimicu de asta peregrinare.

△ (*Lesseps in Paris*) Diuariele de la Paris ni spunu, câ eroulu de la Suez de câte-va dîle petrece in capital'a Franciei. Ori unde merge, este primitu cu mare entusiasmu. Se vorbesce câ dlu Lesseps are de cugetu a mai indeplinî ce-va lucru grandiosu. Dîlele trecute a fostu la imperatul Napoleonu in audientia, unde fu primitu cu deosebita gratia.

△ (*Omulu celu mai avutu in lume*) se dîce câ va fi eredele baronului de Westminster din Londr'a. Pana acuma are unu venitu de 10,000 fl. pre dî, ér peste diece ani in urm'a unui contractu va avé 73 de milioane venitu curatu pre anu.

△ (*Unu diuaru de Londr'a*) scrie urmatóriele: Nu va trece multu si capital'a Angliei va fi impreunata prin o linia telegrafica cu Chin'a. Lungimea acelei linie se dîce câ va fi preste 1640 mile englese, si va costá 500,000. Déca acést'a linia va avé unu venitu bunu, atunci se va mai ridicá o linia intro Shanga si Japani'a.

△ (*Numerulu zidariloru liberi*) in Americ'a in presinte se urca la 457,355; dintre acestia in New-Yorc sunt 74,079, in Illinois 30,229, in Pensilvani'a 29,840, si in Massachusetts 28,866.

Pentru economé.

Turt'a de mere.

Turt'a de mere se face in modulu urmatoriu: doispre-diece loti de faina fina, trebuie amestecata cu unu patrariu de puntu de zaharu sdrobitu fórte meruntu si cu pucina cógia de lamâia. Intr'acést'a faina, cu ajutoriulu frecatoriului, trebuie amestecatu doispre diece loti de untu, unu ou intregu, unu galbenusiu de ou si atât'a smantêna, ca sê se faca unu aluatu compactu!

Acestu aluatu trebuie frementatu cu latulu cutî-tului si dupa ce l'amu impaturatu de trei ori, éra trebuie latîtu, precum se recere la aluatu de untu.

Intre aceste apoi se curatiescu de cógia vr'o siese pana la optu mere si taiandu-se bucâti merunte, se fierbu cu o litra de apa, zaharu si cu pucina vanilia. Dupa ce a fiertu se pune la recitu, aluatulu trebuie intinsu, apoi amestecatur'a amintita trebuie pusa pre aluatu, dar ca sê nu se verse de pre aluatu, pre marginea aluatului se pune unu aluatu facutu in form'a primei, ér din aluatulu remasu se facu figure cuadrate. Se presara apoi cu zaharu, se unge cu galbenusiu de ou si se pune la coptu, unde dupa ce s'a coptu frumosu, se pune in blidu, arangiatu in mai multe figure.

Letiti'a.

De a vapsi panz'a verde pentru 6 coti.

Ia $\frac{3}{4}$ Æ allaunu, $\frac{1}{2}$ lotu tirigia, piséza fiacare din aceste separatu in caldare, si tórna peste ele dóue cupe de lesia, fierbe-le tóte la unu locu ca o óra, lasa panz'a sê sté acolo 3 óre, apoi o clatesce si o usca bine.

Da a vapsi panz'a albu ca argintulu pentru 16 coti.

Tórna peste 2 loti gallus curatu si cernutu 5 séu 6 cupe de apa in caldare, si candu incepe a fierbe, baga panz'a in launtru, mai adauge lemnu venetu de Brasil'i'a, câtu socotesci câ e de ajunsu, patru virfuri pline de grînspan pisatu meruntu; vapsél'a va esí venetu deschisu déca nu vei fi cu bagare de séma; fierbe-o inse mai antâiu cu vapsél'a, inse pucinu, sucesce-o apoi, si o pune in scrobéla, pana candu socotesci, câ e de ajunsu, spala-o in apa rece curata si nu o lasá sê se usuce de totu, fâ-o valu.

De a vapsi panz'a galbenu portocaliu (Pomeranzengelb) pentru 12 coti.

Pune unu diumetate de Æ allaunu in caldare, tórna apa de ajunsu peste elu, lasa pana se infierbinta, pune apoi panz'a inlauntru, lasa-o sê fierba o óra; dupa ce s'a recitu, clatesce-o. — Adauge apoi alta apa in caldare, si ceva curcume si grapp curatu inlauntru, pune-le sê fierba la unu locu cu panz'a cu totu o diumetate de óra, si va esí o colóre frumósa; dupa ce s'a recitu clatesce panz'a.

Elen'a Baiulescu.

Gâcitura de semne

de Mari'a Carpinisianu.

§?!* ±.. □ Δ.. ±.. |; -!/*!;
*?.. ±.. ±;§; □; |..
§?!* =..-.. ±.. |; §*: | Δ;!
±.. □*.. ±... *;□; |..

Deslegarea gâciturii numerice din nr. 47.

ELISABETA,

dómn'a Romaniloru.

Deslegare buna primiramu de la dómnele si domniórele Luis'a Murgu n. Balcu, Zeni'a Nesiú n. Mont'i'a, Iulian'a Popu, Victori'a Bardosi; si de la domniú Ioanu Munteanu, Ilie Sporea, Petru Sporea, Alesandru Frumosu, Ioanu Selagianu, Constantinu Ungureanu.

Post'a Redactiunii.

Rogare eatra mai multi. Redactorulu acestei foi, din caus'a unei impregiurâri triste fiindu silitu sê absenteze câte-va dîle de la redactiune, se róga de indulginti'a tuturor, carii dóra aru acceptá de la dînsul vre-unu respunsu grabnicu.

Tabloulu natiunálu se ospedéza necontentitu, si in decursulu septemanei viitórie toti st. nostri prenumoranti lu-voru capetá.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tiparulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. Piat'a Pesciloru, Nr. 9.